

בחג המצות. דעת רב האי גאון שנקרא היום טוב "חג" משרש "חגג" על שם התנועה, לפי שמרקדין ומטפחין בשמחת יום טוב, כמו "אוכלים ושותים וחוגגים" (שמו"א ל, טז), כלומר מרקדין מפזזין ומכרכרין בשמחה. ונקרא הקרבן "חג" על שם שקרב בחג, כמו "חלב חגי" (שמות כג, יח) וכן "אסרו חג" (תהלים קיח, כז). ולשון "תחוג" כמו תעשה חג. וכן כתב רד"ק.

¹⁰⁰ (חגיגה ו, ב)

לדבריהם ששם "חג" שהונח על יום טוב כלל ענינו שמחה, אם כן מהו זה שאמרו (חגיגה ו, ב) "שלש מצוות נצטוו ישראל בעלותם לרגל, ראייה חגיגה ושמחה". היינו חגיגה היינו שמחה. ועוד אם המובן בשם "חג" שמחת הריקוד וטיפוח, איך אמרו "לא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין ביום טוב" (ביצה לו, ב). הא דבר שהיתירו מפורש בתורה, אין כח ביד חכמים לאסור. דאף דב"ש ואל תעשה" יש כח ביש חכמים לבטל מטעם "ושמרתם משמרת" (יבמות כא, א) היינו היכא שלא הוזכר בפירוש בקרא, אבל כשהתורה רבתה בפירוש לעשות דבר, אין להם כח לבטל (כמו שכתב הט"ז ביו"ד סי' קיז ס"ק א, ובאו"ח ריש סי' תקפח ובמג"א שם). וכאן לפי גזרתם תיבטל מצות החג לגמרי.

¹⁰¹ (לכן נ"ל שהנחת שם "חג" אינו על שם תנועת הריקודין שהיו עושים ביום טוב עצמו,

כי אמנם הנחתו הראשונה הוא על שם התנועות והטלטולים שהיו הולכים מתנועעים ומתטלטלים בדרך-עלייתם מביתם אל המקום הנבחר בשמחה ובטוב לב, מעדות הכתוב "כי אעבור בסך אדום עד בית אלהים, בקול רנה ותודה המון חוגג" (תהלים מב, ה). וכאמרם במדרש (הובא בילקוט שמעוני, תהלים תשמ"ב) כשעלו ברגלים להראות פני ה' היו עוברים "בתודה, בשירים, בצלצלים ותרועה". כי לא עצבה רוחם בקרבם בעזבם כל אשר להם בבתיהם במקומות ההפקר; לא דאבה נפשותם להתרחק מביתם שיִשבו בהם במנוחה והשקט, ללכת ולהטלטל בדרכים אשר לרוב ימצאו בית מלון האורחים ריקן מכל, אין לחם ואין מים אין בשר ואין יין להשביע נפש שוקקה, ולרוות צמאון העיף. וגם בלילה לא ישכבו במנוחת השקט ותענוג כבביתם. ותחת [תמורת] מטות שן אשר ינוחו בביתם על ערשותיהם בשמחה ותענוג, במלון האורחים יציעו תחתיהם על הארץ מיני דשאים ותבן, ונגזלה השינה מעיניהם והתנומה מעפעפיהם. וכדומה לאלה מְתָלְאוֹת [צרות] רְבוֹת הבאות לעוברי-דרך. ובכל זאת לא זוה השמחה מְעוֹלֵי הָרְגָלִים לעשות רצון קונם, ובכל עמלי-הדרך ששון ושמחה מלאו את לבם, ובכל טורח נסיעתם חדרה עזה לבשה את רוחם, להתנועע ולהתטלטל כדי להתראות פני עליון בבית מקדשו, לטעום שם מְטַעְמֵי-מֶלֶךְ העולם, ולהתענג בנעימות נצח. הנה על תנועת ההליכה בשמחה, וטלטול הנסיעה בששון הונח שם "חג". וטעמו תנועת עולי הרגלים בשמחה (וואָלפּאָהרֶטס-פּעסֶט). ועל קיום מצות עליית הרגל בשמחה, וגם טלטולם בדרכים וטרחם בנסיעה שהיה בלב ששון, בא הקרבן הנקרא שלמי חגיגה (וואָלפּאָהרֶטס-פּרִידֶע-אפּפּער). ובזה מובדל ה"חגיגה" משלמי שמחה, כי זה האחרון היא על שמחת עצם היום טוב.